

117 02178 / 546

48

- 8 -

BIULETYN TYGODNIOWY MSZ Nr 5 / 72

### NOTATKA

## NAWIAJĄCA PRZEBIEG NARADY DORADCZEGO KOMITETU POLITYCZNEGO PAŃSTW - STRON UKŁADU WARSZAWSKIEGO

W wystąpieniach na naradzie główną uwagę skoncentrowano na problemach: 1/ ogólnej sytuacji międzynarodowej, zwłaszcza europejskiej, przygotowań i zwołania konferencji europejskiej, rozwoju stosunków i współpracy między państwami europejskimi, częściowych kroków rozbrojeniowych w Europie.

### Ocena ogólnej sytuacji międzynarodowej

Dyskusja wykazała zasadniczą zgodność stanowisk w ocenie głównych elementów aktualnej sytuacji międzynarodowej, zwłaszcza w Europie oraz roli odgrywają inicjatywy państw socjalistycznych w utrwalaniu procesów odprężenia i normalizacji stosunków między państwami w tym regionie.

Kompleksową ocenę sytuacji międzynarodowej zawierało przemówienie Breżniewa. W ocenie tej na podkreślenie zasługuje przede wszystkim:

1/ Zaakcentowanie potrzeby wykorzystania przez KS w swej polityce typowych zmian w stanowisku dwóch głównych państw zachodnioeuropejskich: Wielkiej Brytanii i Francji, których obecna polityka zagraniczna ze względu na jej realizm była postawiona na równi. Zmiany te powstały w wyniku długofalowej, konsekwentnej polityki państw Układu Warszawskiego.

2/ Podkreślenie jako ważnego elementu korzystnej dla KS ewolucji sytuacji w Europie, zmian w systemie kapitalistycznym, przede wszystkim układu między Europą zachodnią a Stanami Zjednoczonymi. Przy zachowaniu antykomunizmu i sojuszu wojskowego jako podstawowych elementów łączących USA z Europą zachodnią procesy integracyjne w Europie zachodniej spowodowały osłabienie znaczenia państw zachodnio-europejskich w NATO i przyczyniły się do zwiększenia przez nie większej samodzielności wobec USA. Wyraża się to przede wszystkim w tym, że stosunki między Europą zachodnią a USA nie mogą się kształtować, tak jak w latach pięćdziesiątych, oraz że Europa zachodnia w sprawach stanowiących dotychczas "świętość" w tych stosunkach, jak sprawy walutowe, zmusiła USA do ustępstw. W dziedzinie politycznej USA nie może przeszkodzić w dążeniach Francji do rozwinięcia "trwałych przyjaznych stosunków" z ZSRR oraz w przejściu NRF do bardziej "elastycznej i realistycznej polityki w odniesieniu do krajów socjalistycznych. USA zmuszone zostały do pełnej akceptacji tej polityki i jej rezultatów.

We wszystkich wystąpieniach podkreślono doniosłe znaczenie dla procesów odprężeniowych w Europie, normalizacji stosunków między KS a NRF oraz dla umocnienia międzynarodowej pozycji NRD, układów z NRF zawartych przez ZSRR i PRL oraz czterostronnego porozumienia w sprawie zachodniego Berlina i odpowiednich porozumień między rządem NRD a rządem NRF i senatem Berlina Zachodniego. W związku z tym jako szczególnie pilne zadania sformułowano:

- doprowadzenie do możliwie jak najszybszej ratyfikacji układu moskiewskiego i warszawskiego przez NRF,
- dalsze umocnienie międzynarodowej pozycji NRD, przede wszystkim nawiązanie z nią przez NRF stosunków na zasadach prawa międzynarodowego i przyjęcie NRD jednocześnie z NRF do ONZ,
- pomyślne zakończenie rozmów między CSRS a NRF w sprawie zniesienia układu monachijskiego za nieważny od początku. Podkreślano znaczenie realizacji tego postulatu dla procesów normalizacji stosunków krajów socjalistycznych z NRF.

W ocenie sytuacji międzynarodowej w przemówieniach zwłaszcza ZSRR, PRL, Węgier a także NRD zwrócono w różnym zakresie uwagę na negatywne skutki polityki maoizmu. W odróżnieniu od tego w przemówieniu Ceausescu pozytywnie oceniono wejście ChRL do ONZ, jako korzystny czynnik zmiany układu sił w świecie na korzyść systemu socjalistycznego oraz podniesienia autorytetu ChRL.

### Problemy Europejskiej Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy

Główna uwaga poświęcona była zagadnieniom przygotowania i zwołania Europejskiej Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy. W sprawie tej wystąpiła pełna zgodność poglądów w odniesieniu do wszystkich kluczowych problemów, co znalazło wyraz w uchwalonej Deklaracji o pokoju, bezpieczeństwie i współpracy w Europie.

W wyniku inicjatywy NRD w ostatecznym tekście deklaracji silnie wyrażono postulat udziału w konferencji, na zasadzie równouprawnienia, wszystkich państw europejskich. NRD akcentowała postulat zapewnienia równoprawnego udziału NRD we wszystkich fazach przygotowań do konferencji i w jej pracach, podkreślając możliwość wykorzystania w tym celu wobec krajów kapitalistycznych, w tym m.in. czterostronnego porozumienia w sprawie Berlina Zachodniego. W przemówieniu Tow. Honneckera podkreślano także znaczenie, jakie miałyby dla podniesienia rangi stosunków między NRD a Finlandią do szczybla stosunków dyplomatycznych jako jednego z czynników polepszających warunki dla przygotowania do konferencji i zapewniających włączenie do niej NRD na zasadzie pełnego równouprawnienia.

## BIULETYN TYGODNIOWY MSZ Nr 5 / 72

Tow. Breżniew, formułując program działania w zakresie konferencji, przedstawił szereg nowych koncepcji:

- podjęcia - po naradzie DKP - jednocześnie z wyjaśnianiem uchwalonej przez DKP Deklaracji o pokoju, bezpieczeństwie i współpracy - dwustronnych kontaktów z Finami w sprawach dotyczących przygotowań do konferencji; istnieje przy tym możliwość nakłonienia takich państw jak Francja, Włochy, Dania, Norwegia do nawiązania w tej sprawie równoległych kontaktów z Finami. /Oznacza to poparcie dla zawartej w memorandum PRL z kwietnia 1971 r. do rządu Finlandii myśli podjęcia m.in. dwustronnych kontaktów z fińskim ministerstwem spraw zagranicznych w sprawach dotyczących przygotowań do konferencji/;

- rozważenia koncepcji kilku-etapowej organizacji prac konferencji; według tej koncepcji, po odpowiednim uzgodnieniu w Helsinkach zwołano by konferencję na szczeblu ministrów spraw zagranicznych. Konferencja zleciłaby przygotowanie i uzgodnienie tekstów dokumentów odpowiednim komisjom, po czym zostałaby ponownie zwołana, tym razem na najwyższym uzgodnionym szczeblu. Tow. Breżniew przedstawił tę koncepcję również jako francuski punkt widzenia;

- znalezienia rozwiązań, które eliminowałyby niebezpieczeństwo agresji lub zagrożenia pokoju nie tylko wobec krajów socjalistycznych, lecz we wszystkich częściach Europy, wychodząc z założenia szkodliwości dla interesów bezpieczeństwa krajów socjalistycznych jakiegokolwiek konfliktu zbrojnego w Europie. Temu celowi służyłoby uznanie i ścisłe przestrzeganie zawartych w Deklaracji DKP zasad bezpieczeństwa europejskiego i stosunków między państwami w Europie;

- powołania europejskiego organu konsultatywnego lub sekretariatu dla wymiany informacji i konsultacji, zwłaszcza w razie zagrożenia pokoju, oraz dla ewentualnego zwoływania nowych konferencji europejskich; /proponuje się ta nawiązuje do koncepcji zawartej w przedstawionym przez ZSRR w 1958 r. projekcie układu o przyjaźni i współpracy państw europejskich; proponowany przez ZSRR organ europejski pełniłby funkcje jakie przewiduje się dla organów tworzonych w ramach systemu bezpieczeństwa zbiorowego/;

- stworzenia europejskiego ośrodka współpracy parlamentarnej,

W perspektywie - zdaniem towarzyszy radzieckich - mógłby zostać uzgodniony układ o współpracy politycznej państw europejskich.

Propozycje te przedstawił tow. Breżniew jako koncepcje wymagające jeszcze uściślenia. W związku z tym podkreślił celowość powołania przez kra-

## BIULETYN TYGODNIOWY MSZ Nr 5 / 72

je socjalistyczne wspólnych grup konsultacyjnych z udziałem przedstawicieli różnych zainteresowanych instytucji i resortów państwowych.

Oceniając problematykę współpracy gospodarczej, tow. Breżniew podkreślił polityczne aspekty stanowiska KS wobec "Wspólnego Rynku". Zaakcentował silnie konieczność ścisłego zachowania na obecnym etapie ustalonej w RWPG i sprawdzonej w praktyce polityki nie uznawania EWG, nie nawiązywania z nią bezpośrednich kontaktów i rozwijania stosunków z państwami EWG wyłącznie na płaszczyźnie bilateralnej. Działalność KS wobec EWG powinna być skoordynowana. Separatystyczne posunięcia w tej dziedzinie mogą przynieść szkodę KS i osłabić ich pozycję. Zdaniem towarzyszy radzieckich w przygotowaniach do konferencji i na samej konferencji należy forsować wobec Zachodu postulat zapewnienia we wzajemnych stosunkach między państwami EWG i RWPG równouprawnienia, klauzuli największego uprzywilejowania oraz likwidacji wszelkich form dyskryminacji, co stworzyłoby lepsze warunki dla umocnienia pozycji RWPG wobec EWG. Przyszła taktyka działania RWPG wobec EWG będzie mogła zostać ustalona w zależności od wyników konferencji, z uwzględnieniem rozwoju sytuacji.

W przeciwieństwie do tego, tow. Ceausescu, powołując się na specyficzne interesy Rumunii w stosunkach z EWG oświadczył, że rumuńskie kierownictwo partyjne i rządowe podjęło już decyzję w sprawie przystąpienia do bezpośrednich rozmów z EWG m.in. w sprawach ceł i opłat.

Problematyka rozbrojenia poruszona została w przemówieniach delegacji ZSRR, Polski i Rumunii. Oceniając aktualną sytuację wojskowo-polityczną, tow. Breżniew podkreślił niemożliwość realizacji na obecnym etapie dalej idących posunięć rozbrojeniowych. Uwzględniając, iż zagadnienia rozbrojenia europejskiego nie można traktować w izolacji od ogólnego układu sił między imperializmem i socjalizmem, towarzysze radzieccy wyliczyli jako realistyczne posunięcia w Europie mogące być przedmiotem dyskusji: redukcję sił zbrojnych i zbrojeń w Europie, ograniczenie manewrów, zwłaszcza na obszarach przygranicznych i utworzenie wzdłuż linii styku między blokami "stref odprężenia militarnego".

Realizacja tych posunięć będzie możliwa w zależności od postępów w dziedzinie odprężenia politycznego.

W większości przemówień podkreślono rolę organizowania społecznego poparcia dla inicjatywy zwołania konferencji.

W związku z tym pozytywnie oceniono planowane na lato b. r. spotkanie narodów europejskich w Brukseli, inicjatywy Unii Międzyparlamentarnej oraz Światowej Federacji Związków Zawodowych. Węgry poinformowały o

swojej inicjatywie zwołania w 1972 r. w Budapeszcie konferencji merów miast europejskich, Czechosłowacja natomiast o planowanym spotkaniu przedstawicieli uniwersytetów europejskich w Pradze.

x

x